

**Uzasadnienie do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
we Wrocławiu oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia
2022 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla
obszaru Natura 2000 Grądy w Dolinie Odry PLH020017**

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 916) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

Zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Grądy w Dolinie Odry PLH020017 zostało wydane przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu w dniu 17 kwietnia 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2014 r., poz. 4024 oraz Dz. Urz. Woj. Opol. poz. 1134 z 2014 r.).

Powody zmiany ww. zarządzenia wynikają ze zmian wynikających z konieczności uszczegółowienia celów działań ochronnych dla przedmiotów ochrony obszaru.

Dotychczasowy sposób określania celów działań ochronnych dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, nie uwzględniał celów ilościowych. Szczegółowe określenie celów działań ochronnych umożliwi poddanie ich analizie, w toku szeroko pojętych ocen oddziaływania na środowisko, w tym w szczególności ocen oddziaływania na obszary Natura 2000, prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1029 ze zm.). Cele te powinny być nie tylko jakościowe, ale także ilościowe, a więc mierzalne, najlepiej związane z utrzymaniem, bądź poprawą określonej wartości konkretnego parametru lub wskaźnika stanu zachowania. Powinny być one również realne do osiągnięcia. Takie formułowanie celów umożliwia zarówno ocenę osiągnięcia założonych celów ochrony danego obszaru Natura 2000, jak i prawidłową ocenę ewentualnego oddziaływania przedsięwzięć na obszary Natura 2000.

W związku z powyższym uszczegółowiono cele działań ochronnych dla wszystkich siedlisk i gatunków stanowiących przedmioty ochrony obszaru. Wskazane cele ochrony uwzględniają oceny stanu zachowania dla poszczególnych parametrów i wskaźników dla przedmiotów ochrony obszaru wynikające z planu zadań ochronnych obszaru, a w przypadku gatunków motyli i chiropterofauny najnowsze dane dotyczące stanu ochrony tych grup zwierząt. Parametry/wskaźniki stanu ochrony, odrębne dla każdego siedliska i gatunku, zostały oparte

na podstawie wskaźników stanu zachowania zawartych w metodyce monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 *ustawy o ochronie przyrody*, i raportów, o których mowa w art. 38 tej *ustawy*.

Właściwy stan ochrony to pojęcie używane w ochronie przyrody w Unii Europejskiej, w tym szczególnie w ochronie obszarów Natura 2000. Jest to stan siedliska przyrodniczego, przy którym naturalny zasięg siedliska przyrodniczego i obszary zajęte przez to siedlisko w obrębie jego zasięgu nie zmieniają się lub zwiększają się, struktura i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania się siedliska, istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony. Natomiast w odniesieniu do gatunków, jest to stan gatunku, przy którym dane o dynamice liczebności populacji tego gatunku wskazują, że gatunek jest trwałym składnikiem właściwego dla niego siedliska, naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości oraz odpowiednio duże siedlisko dla utrzymania się populacji tego gatunku istnieje i prawdopodobnie nadal będzie istniało.

Pojęcie może być stosowane zarówno do krajowych i regionalnych zasobów siedlisk przyrodniczych i gatunków, jak i do siedlisk przyrodniczych oraz gatunków w obszarze Natura 2000.

W obszarze Natura 2000 osiągnięcie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, będących w nim przedmiotami ochrony, jest celem strategicznym ochrony obszaru.

W praktyce właściwy stan ochrony siedliska przyrodniczego w obszarze Natura 2000 to taki stan, w którym:

- powierzchnia siedliska nie zmniejsza się, ani nie jest antropogenicznie pofragmentowana;
- ekosystem jest w dobrym stanie, brak znaczących zaburzeń, zachodzą typowe dla ekosystemu procesy ekologiczne, stan typowych gatunków jest właściwy, różnorodność biologiczna związana z ekosystemem jest niezubożona;
- brak jest zagrożeń i negatywnych trendów wobec siedliska przyrodniczego, a zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym w perspektywie co najmniej 10-20 lat jest niemal pewne.

Natomiast właściwy stan ochrony gatunku w obszarze Natura 2000 to taki stan, w którym:

- liczebność jest stabilna w dłuższym okresie (mogą występować naturalne fluktuacje) oraz populacja wykorzystuje potencjał obszaru oraz struktura wiekowa, rozrodczość i śmiertelność prawdopodobnie nie odbiegają od normy;
- wielkość siedliska gatunku jest wystarczająco duża, a jego jakość odpowiednio dobra dla długoterminowego przetrwania gatunku;

- brak jest istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości, nie obserwuje się negatywnych zmian w populacji i siedlisku. Zachowanie gatunku w perspektywie 10-20 lat jest niemal pewne.

Jeżeli którykolwiek z tych warunków nie jest spełniony, to stan ochrony określa się jako niezadowalający (niewłaściwy) lub zły, zależnie jak poważne są odchylenia od powyższych warunków. Właściwy stan ochrony oznacza się symbolem FV, stan niezadowalający (niewłaściwy) symbolem U1, a stan zły - symbolem U2.

Zgodnie z obowiązującym *rozporządzeniem w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Grądy w Dolinie Odry (PLH020017)*, w obszarze chronionych jest 9 typów siedlisk przyrodniczych oraz 20 gatunków zwierząt (przy czym w przypadku 1308 mopka *Barbastella barbastellus* ochronie podlega zarówno populacja rozrodcza, jak i zimująca) wymienionych w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713)*. Z uwagi na bardzo krótki okres, jaki pozostał do końca obowiązywania przedmiotowego planu zadań ochronnych (tj. do kwietnia 2024 r.), dla wszystkich przedmiotów ochrony obszaru proponuje się utrzymanie dotychczasowego stanu ochrony.

Cele działań ochronnych zostały sformułowane zgodnie z ogólną zasadą przybliżania obszaru do stanu „przyrodniczo optymalnego”, przy uwzględnieniu aktualnego stanu wiedzy na temat przedmiotów ochrony, istniejących uwarunkowań społeczno-gospodarczych oraz panujących ograniczeń (wynikających z krótkiego okresu pozostałego do końca obowiązywania planu zadań ochronnych oraz możliwości technicznych).

W przypadku siedlisk, których stan ochrony został oceniony jako właściwy (FV), tj. 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, 6120 ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*), 6430 ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), zaplanowano utrzymanie takiego stanu ochrony.

W przypadku siedlisk, których ogólny stan ochrony – w świetle dostępnej wiedzy – jest niezadowalający (niewłaściwy - U1), tj.: 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*), 6440 łąki selernicowe (*Cnidion dubii*), 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum), 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródłiskowe, oraz

91F0* Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*), celem ochrony jest utrzymanie takiego stanu ochrony, tj. niedopuszczenie, aby stan ochrony siedliska pogorszył się do złego stanu ochrony.

Wskazano, że powierzchnia siedlisk w obszarze nie może ulec zmniejszeniu w istotny sposób w stosunku do powierzchni wykazanych w SDF – zaplanowano zachowanie minimum 95% (w przypadku siedlisk powszechnych w obszarze) albo 100% (w przypadku siedlisk cennych albo zajmujących niewielkie powierzchnie w obszarze) powierzchni tych siedlisk w obszarze. Ponadto określono cele działań ochronnych dla wszystkich siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru, wskazując te cele dla wskaźników/parametrów stanu ochrony siedliska podanych w metodyce Państwowego Monitoringu Środowiska (dalej: PMŚ). W przypadku braku danych dla pojedynczych wskaźników, zaplanowano cele działań ochronnych dla pozostałych wskaźników określonych w metodyce PMŚ, co jest to wystarczające do utrzymania ich w niepogorszonym stanie. Ponadto zaznaczyć należy, że PZO expiruje w 2024 r., a przed ustanowieniem zarządzenia w sprawie PZO na nowy okres, możliwe jest wykonanie badań w celu uzupełnienia brakujących danych.

W odniesieniu do gatunków zwierząt zaplanowano utrzymanie dotychczasowego stanu ochrony. Jedynie w przypadku gatunków motyli, tj.: 6177 modraszek telejus *Maculinea (Phengaris) teleius* oraz 6179 modraszek nausitous *Maculinea (Phengaris) nausitous* zaplanowano poprawę stanu zachowania gatunków.

W odniesieniu do populacji rozrodczej gatunku 1324 nocek duży *Myotis myotis* zaproponowano utrzymanie populacji rozrodczej gatunku w obszarze. Wynika to z faktu, iż dotychczas nie stwierdzono kolonii rozrodczych gatunku w obszarze, co uniemożliwia dokonanie ocen stanu zachowania kolonii rozrodczej i jej miejsca występowania.

W przypadku gatunków ryb, zrezygnowano z określenia szczegółowych celów ochrony, z uwagi na fakt, iż na terenie 5 województw (w tym na terenie województwa opolskiego i dolnośląskiego) w okresie od lipca do września 2022 r. wystąpiło zjawisko masowego śnięcia ryb w Odrze, w tym gatunków stanowiących przedmioty ochrony w obszarze. Z uwagi na dużą skalę i zasięg przestrzenny zjawiska, wciąż szacowane są straty w populacjach poszczególnych gatunków ryb i prowadzone są postępowania mające na celu wyjaśnienie powodów wystąpienia zjawiska i jego wpływu m.in. na środowisko przyrodnicze. Aby określić obecny stan zachowania ichtiofauny w obszarze konieczne jest wykonanie inwentaryzacji poszczególnych gatunków, analiza struktury populacji i stanu zachowania siedliska gatunków.

Wydanie zarządzenia zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronny dla obszaru Natura 2000 Grądy w Dolinie Odry PLH020017 poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

Obwieszczeniem z dnia 2022 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu, zgodnie z art. 39 ust.1 *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* zawiadomił o przystąpieniu do opracowania projektu zmiany planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Grądy w Dolinie Odry PLH020017, możliwości zapoznania się z dokumentacją sprawy i możliwością składania uwag i wniosków. Obwieszczenie zostało zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej RDOŚ we Wrocławiu w dniu 2022 r., a także ukazało się drukiem w Gazecie Wyborczej 2022 r.

Następnie w dniu 2022 r. w Gazecie Wyborczej oraz na stronie internetowej tut. Urzędu ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu znak: z dnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do procedury udziału społeczeństwa w ramach prowadzonego postępowania administracyjnego w sprawie zmiany planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Grądy w Dolinie Odry PLH020017.

Od dnia 2022 r. do dnia 2023 r. (włącznie) każdy mógł:

- zapoznawać się z założeniami do projektów zmiany planów zadań ochrony na stronie internetowej <http://bip.wroclaw.rdos.gov.pl/obwieszczenia> oraz w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Al. Jana Matejki 6, 50-333 Wrocław,
- zgłaszać uwagi i wnioski do postępowania w formie pisemnej pod ww. adresem, ustnie do protokołu lub w formie elektronicznej na adres e-mail: sekretariat.wroclaw@rdos.gov.pl, a także za pomocą innych środków komunikacji elektronicznej przez elektroniczną skrzynkę podawczą tutejszego organu.

Poinformowano również, że organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz że uwagi i wnioski wniesione po wyznaczonym terminie pozostaną bez rozpatrzenia.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 *ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 135 ze zm.)* uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego postanowieniem znakz dnia 2023 r.